

ДОКТРИНАТА ЗА ТРИЕДИНСТВОТО СРЕД АДВЕНТИСТИТЕ

Настоящото теологично изследване датира от юни 1999

автор: Герхард Пфандл

Герхард Пфандл е асоцииран директор на
Библейския изследователски институт,
към Генералната Конференция на ЦАСД

Превод: Христо Станев

Редакция и оформление: Емил Гаджалов

ВЪВЕДЕНИЕ

В наши дни Църквата на адвентистите от седмия ден приема доктрината за Триединството, но това не винаги е било така. Доказателствата от изследването на адвентната историята показват, че от най-ранните години на нашата църква до 1890 г. цяло течение от писатели е имало арианска или полуарианска позиция. Възгледът за Христос, представян през тези години от адвентни автори бил, че е имало време, когато Христос не е съществувал, че Неговата божественост е делегирана божественост и че следователно Той е по-нисш от Отец. Що се отнася до Святия Дух, позицията на такива писатели е, че Той не е третата личност на Божеството, а Божията сила.

Днес редица адвентни автори, които се противопоставят на доктрината за Триединството, се опитват да възкресят възгледите на нашите ранни пионери по тези въпроси. Те призовават църквата да изостави "Римската доктрина" за Триединството и да приеме отново полуарианската позиция на пионери ни.

ДЕФИНИЦИЯ НА ТЕРМИНИТЕ

1. Арианство

Учение, което се появява през четвърти век в град Александрия. Наименувано на най-изявения му представител – Арий, презвитер на Александрия. Той отрича, че Исус Христос е от същата субстанция (гр. *homoousios*) като Отец и понижава Сина до ранг на създание, макар и предварително съществуващо преди света. Арианството е било осъдено на Никеийския събор през 325 г. сл. Хр.

2. Полуарианство

Полуарианите се опитват да постигнат компромис между ортодоксалната и арианската позиция за естеството на Христос. Те отхвърлят възгледа на Арий, че Христос е бил създаден и е имал различно естество от Бога (*anomoios* – нееднакъв), но не приемат и Никеиското кредо, в което се казва, че Христос е "от една субстанция (*homoousios*) с Отец". Полуарианите учат, че Христос е бил подобен (*homoios*) на Отец или с подобна субстанция (*homoiousios*), но все още подчинен.

3. Тринитаризъм

Тринитаризмът е ортодоксалната вяра, че има само един жив и истинен Бог. Въпреки това този Бог е единство от три личности, които са от една субстанция, сила и вечност – Отец, Син и Свети Дух.

4. Антитринитаристи

Антитринитаристите са хора, които се противопоставят на доктрината за Триединството по различни причини. Те могат да бъдат ариани, полуариани или да имат други възгледи, които отричат Триединството.

РАННИТЕ ПИОНЕРИ

Двама от водещите основатели на Църквата на адвентистите от седмия ден, Джоузеф Бейтс и Джеймс Уайт, първоначално са били членове на църквата Християнска връзка (Christian Connection Church – б.пр.), която отхвърля доктрината за Триединството. Джеймс Уайт бил ръкоположен служител на тази църква. Когато той и Бейтс се присъединили към Адвентното движение, те продължили да поддържат антитринитарния възглед, който са научили в Християнска връзка.

През 1855 г. Джеймс Уайт публикувал статия в *Преглед и вестител*, озаглавена "Проповядвай словото". Разглеждайки изявлението на ап. Павел във 2 Тимотей 4:4 "и като отвърнат ушите си от истината, ще се обърнат към басните", той пише: "Тук трябва да споменем Триединството, което премахва личността на Бога и Неговия Син Исус Христос."¹

Джоузеф Бейтс пише през 1868 г. "Относно триединството, стигнах до извода, че бе невъзможно за мен да повярвам, че Господ Исус Христос, Синът на Отец, беше също Всемогъщият Бог, Отец, едно и също същество."²

Други изтъкнати адвентисти, които се изказали против Триединството, били д-р Дж. Н. Лофбъроу, Р. Ф. Котрел, Джон Н. Ендрюс и Урия Смит:

Дж. Н. Лофбъроу

В отговор на въпроса "Какво сериозно възражение има срещу доктрината за Триединството?" Лофбъроу пише: "Има много възражения, които бихме могли да изтъкнем, но поради ограниченото ни място ще ги намалим до следните три: 1. Това противоречи на здравия разум. 2. Това противоречи на Писанието. 3. Произходът му е езически и измислен."³

Р. Ф. Котрел

В статия за Триединството Котрел пише:

"Да се поддържа доктрината за триединството не е толкова доказателство за зло намерение, колкото опиянение от онова вино, от което всички народи са пили. Фактът, че това е една от водещите доктрини, ако не и най-важната, чрез която епископът на Рим се е възвисил до папа, не говори много в нейна полза."⁴

Дж. Н. Ендрюс

В статия относно идентичността на Мелхиседек в Евреи 7:3, Ендрюс твърди, че думите "без да има начало на дни" не могат да се приемат буквално, тъй като всяко същество във Вселената, освен Бог Отец, има начало. Именно в този контекст той пише: "И колкото до Божия Син, той също би бил изключен, защото е имал Бог за свой Отец и в даден момент във вечността на миналото има начало на дни."⁵

¹ *Review and Herald*, 11 декември 1855 г., стр. 85.

² *Autobiography*. Battle Creek, 1868, 205.

³ *Review and Herald*, 5 ноември 1861 г.

⁴ *Пак там*, 6 юли 1869 г.

⁵ *Пак там*, 7 септември 1869 г.

Урия Смит

В изданието от 1865 г. на книгата "Мисли, критики и практики от книгата Откровение", Смит нарича Христос "първото сътворено същество".⁶ Въпреки това, в изданието от 1881 г., той е променил своето виждане. Относно израза "... начинателят (на англ. "Началото" – б.пр.) на всичко, което Бог е създал" в Откровение 3:14 той пише: "Някои разбират от този изказ, че Христос е първото сътворено същество ... Но изказът не означава непременно, че Той е бил сътворен ... самият Той е възникнал по различен начин, като е наречен "единородният от Отца".⁷

Нашите пионери очевидно са поддържали ариански или полуариански възгледи по отношение личността на Христос. Те разбират "първороден преди всяко създание" (Кол. 1:15) и "Своя Единороден Син" (Йоан 3:16) в буквален смисъл. Затова Отец бил първи и по-висш, а Синът, който имал начало някъде във вечността, бил подчинен на Отец. Резултатът от този възглед е вярата, че Святият Дух е влияние или сила на Бога, но не и личност.

ПОЗИЦИЯТА НА ЕЛЪН УАЙТ

През първите десетилетия на нашата църква, Елън Уайт прави изявления, които биха могли да бъдат тълкувани като антиринитарни. Понякога тя се отнася към Светия Дух като "това"⁸ (на англ. "it". – б.пр.) и в контекста на нейното описание за падането на Сатана тя пише:

"Необикновена светлина сияеше от лицето му [на Сатана] и блестеше около него по-ярко и по-красиво, отколкото около другите ангели; но Исус, Божият скъп Син, имаше превъзходство над цялото ангелско войнство. Той беше едно с Отец, преди да бъдат създадени ангелите. Сатана завиждаше на Христос и постепенно приемаше заповедта, която се отнасяше единствено за Христос.

Великият Създател събра небесното множество, за да може в присъствието на всички ангели да отдаде специална почит на своя Син. Тогава Отец разкри, че Той е бил ръкоположен от Самия Него, че Христос, Неговият Син, трябва да бъде равен на Самия Него; така че там, където присъстваше неговият Син, това би било Неговото собствено присъствие. Неговият Син ще изпълнява Неговата воля и Неговите цели, и не би направил нищо от само Себе Си."⁹

Този начин на изложение изглежда означава, че след като ангелите са били създадени, те не са знаели или не са приемали, че Христос е равен на Отец и се е провел специален "небесен съвет", за да ги информира за това.

От друга страна, ако равнопоставеността на Христос е била "специална почит", с която е бил удостоен, това означава, че той не е бил равен на Отец преди това.¹⁰ В книгата *Патриарси и пророци* (1890) тя пише: "[Сатана] бе обичан и почитан от небесното

⁶ *Thoughts, Critical and Practical, on the Book of Revelation*. Battle Creek, 1865, 59.

⁷ *Пак там*, 74. Смит обаче никога не изоставя полуарианските си възгледи. През 1898 г., пет години преди смъртта си, той публикува книгата *Looking Unto Jesus* (Review and Herald, 1898). В главата Христос като Творец ("Christ as Creator") той пише: "Със Сина, еволюцията на божеството, като божество, е престанала. Всичко останало, от одушевените или неодушевените неща, е дошло чрез сътворението от Отец и Сина ..." (стр. 13).

⁸ *Testimonies for the Church*, 1:124; 1888 Material, 1249; *Pamphlet* 154, 4; *Youth Instructor*, 8-1-1895.

⁹ *Spirit of Prophecy*, 1:17, 18 (курсивът е добавен).

¹⁰ Подобно твърдение е открито едва през 1904 г. Тогава тя пише: "Бог е Отец на Христос; Христос е Божият Син. На Христос се даде висок пост. Той е направен равен с Отец. Всички съвети на Бога са открити за Сина Му." (*Testimonies for the Church*, 8:268 [Свидетелства към църквата, том 8. София, Ел Уай, 2013, стр. 267]). Това изявление се появява непосредствено след цитат на Евреи 1:1-5, където се споменава факта, че след възнесението си Христос е "поставен Наследник на всичко" и "стана толкова по-горен от ангелите". В този контекст, нейното изявление може да се разглежда като доразвиване на текста в Евреи, който се отнася до Христос след неговото възнесение.

множество, ангели с радост изпълняваха заповедите му и бе облечен с мъдрост и слава по-голяма от тяхната. Но Божият Син беше възвишен по-горе от него като Същество, едно с Отец по сила, власт и авторитет."¹¹ Два параграфа по-надолу, тя обяснява:

"Нито положението, нито авторитетът на Христос се промениха. Завистта на Луцифер, фалшификациите му и претенциите му за равенство с Христос предизвикаха необходимост да се изяви истинското място на Божия Син – а то беше същото, каквото и в самото начало. Много от ангелите обаче бяха заслепени от измамите на Луцифер."¹²

Въпреки това, този тип изявления се използват днес, за да подкрепят полуарианската позиция, която някои адвентисти напоследък започнаха да защитават.

Възможно ли е тези пасажии да изразяват разбирането на Елън Уайт за положението на Христос в небето по онова време? И че с течение на времето тя получава повече светлина, която в крайна сметка довежда до нейните много ясни тринитарни изявления в края на 1890-те г.¹³

Карстен Джонсън

Карстен Джонсън, бивш професор по теология в университета "Ендрюс", учи, че Божията слава се състои не в Неговата върховна мощ и величие, но в Неговата смиреност и себеотрицание. Неговата слава се състои в това, че "слезе" до нивото на Своето творение. И тази слава не стана видима само в Христовото възплъщение, но Бог беше такъв през цялото време.

"Атрибутът на 'слизане' не е атрибут на Бога, разработен само за критичния момент, когато такова 'слизане' стана отчаяна необходимост, спешна мярка заради нашето спасение. Той не е ограничен до катастрофата на грехопадението на праотец ни Адам в Едемската градина. Този атрибут е блясъкът на Божието същество през цялото време. Божието слизане в дълбините на сътворението и изкуплението е израз на Неговото вечно естество."¹⁴

По този начин, Джонсън вярвал, че когато ангелите са били създадени, Христос вече криел славата си в смирението. От факта, че "ангелът Господен" (Съдии 6:22) е божествено същество и Михаил е наречен ангел (1 Солунци 4:16), той заключава, че Христос, при сътворяването на ангелите, отъждествява Себе Си с тях. И когато Сатана започва да ревнува Христос, Бог е принуден да разкрие всички факти. Именно в този контекст се случват събитията, описани в *Патриарси и пророци*, стр. 36-38 (англ. – б.пр.).

Принцип на тълкуване

Независимо от случая, не трябва да забравяме, че за разлика от двете или трите изявления в книгите *Духът на пророчеството* и *Патриарси и пророци* има редица пасажии, в които тя подчертава, че Христос е равен на Отец от самото начало¹⁵, че Той е Бог по същност и в най-висш смисъл.¹⁶

¹¹ *Patriarchs and Prophets*, 37 [Патриарси и пророци. София, Нов живот, 1998, стр. 10].

¹² *Пак там*, 38 [Патриарси и пророци. стр. 10].

¹³ Друг случай на увеличаване на светлината, водещ до по-ясно разбиране, са нейните изявления относно яденето на свинско месо. През 1858 г. тя пише: "Ако Бог изисква от народа Си да се въздържа от свинско месо, Той ще убеди хората в това." (1Т 207 [Свидетелства към църквата, том 1. София, Ел Уай, 2013, стр. 209]). По това време повечето адвентисти ядат свинско месо. След като получила повече светлина по този въпрос, тя пише през 1868 г.: "Вие знаете, че употребата на свинско месо е против ясната Му заповед, дадена не защото е искал да покаже Своята власт, а защото е вредно за всички, които го ядат." (CD 392 [Диета и храна. София, Нов живот, 1993, стр. 276]).

¹⁴ Carsten Johns, "How Could Lucifer Conceive the Idea of a Rivalry with Jesus Christ" (Unpublished paper, 1976), 9.

¹⁵ *Fundamentals of Education*, 536; *Counsels to Parents, Teachers, and Students*, 113; *Letter 64*, 1909 (*Mind, Character, and Personality*, 1:352).

¹⁶ *Selected Messages*, 1:247 (*Избрани весту*, том 1. София, Пазител на истината, 1995, стр. 227).

Както, когато имаме двусмислени текстове в Писанието, така трябва да изясним двусмислените пасажи на Елън Уайт с ясни изявления по този въпрос. Както ще видим по-долу, по време на 1890-те идват няколко изявления от перото на Елън Уайт, които категорично подкрепят тринитарната представа за Бога.

С напредването на XIX век се наблюдават също промени в разбирането за Божеството в писанията на други адвентни автори. До около 1880 г. идеята за Христос като създадено същество избледнява и концепцията за Христос като "роден" Син на Бога се превръща в стандартна позиция. Думата "роден" е била приемана буквално, което означава, че Христос в някакъв момент от вечността изхожда от Отец и затова е бил подчинен на Него.

ВРЕМЕ НА ПРЕХОД

Първата положителна препратка към Триединството в адвентната литература се появява в поредицата "Студентска библейска библиотека" през 1892 г. Студентската библейска библиотека е "серия от брошури, предназначени за обществеността, съдържащи кратки и тематични есета върху Библейски доктрини, пророчества и други аспекти от ученията на АСД."¹⁷ Брошура номер 90 е била озаглавена "Библейската доктрина за Триединството". Важното е, че авторът, Самуел Спийър, не е адвентист. Брошурата е препечатана статия от *New York Independent* от 14 ноември 1889 г.¹⁸

Докато преподавал доктрината за "един Бог, съществуващ и действащ в три личности"¹⁹, Спийър подчертавал вечното подчинение на Сина на Отец. "Подчинението на Христос, както е разкрито в Библията", казва той, "не се обяснява адекватно, като се отнася само до Неговата човешка природа ... Неговото подчинение се простира до Неговата божественост, също както и към човешкото Му естество."²⁰ Макар че тази брошура определено е била подобрене на предишните позиции, тя все още не достига истинската картина на Триединството. Независимо от това, фактът, че брошурата е отпечатана от адвентното издателство Пасифик Прес, показва, че концепцията за Триединството започва да се приема от църквата.

Пробивът идва с публикуването на статията на Елън Уайт "Христос, Дарителят на живот" в *Знамения на времето* през 1897 г.²¹ и книгата *Желанието на вековете* през 1898 г. В "Христос, Дарителят на живот", цитирайки Йоан 10:18 "Никой не Ми го отнема [живота], но Аз от Себе Си го давам", тя казва: "В Него бе животът, изначален, невзет и неизвлечен от другаде."²² В *Желанието на вековете* в главата "Светлината на живота" тя цитира отговора на Исус към юдеите в Йоан 8:58 "Истина, истина ви казвам, преди да се е родил Авраам, Аз съм." След това тя коментира:

"Тишината обгърна голямото множество. Божието име, дадено на Мойсей, за да изрази идеята за вечното Му присъствие, Той твърдеше, че е Негово – този галилейски равин. Бе обявил, че е Вечният, Този, Който бе обещан на Израил, 'чийто произход е от начало, от вечността' (Михей 5:2)."²³

¹⁷ *Seventh-day Adventist Encyclopedia*, s.v. "Bible Students' Library".

¹⁸ Тази брошура е възпроизведена в M. L. Andreasen, *The Book of Hebrews* (Review and Herald, 1948), 115-124.

¹⁹ Samuel Spear, "The Bible Doctrine of the Trinity," in *New York Independent* (14 ноември 1889), 9.

²⁰ *Пак там*, 7.

²¹ *Signs of the Times*, 8 април 1897 г.

²² Цитирано в *Selected Messages*, 1:296.

²³ *The Desire of Ages*, 469-470 [Животът на Исус. София, Интерпрес - 67, 1992, стр. 261].

Няколко страници по-нататък в същата книга, в главата "Лазаре, излез" тя повтаря своето изявление от 1897 г. "В Христос е животът, изначалният, неполучен от никого."²⁴ Тези изявления ясно описват Христос като Бог в най-висш смисъл. Той не произхожда от Отец, както повечето адвентисти дотогава са вярвали, нито му е дадена божественост. Той е самосъществуващият, равен на Отец във всяко отношение. Всъщност Елън Уайт е казала това много преди 1897 г. "Той е равен с Бога, безкраен и всемогъщ ... Той е вечният самосъществуващ Син."²⁵

Въпреки тези ясни изявления от перото на Елън Уайт, отнема много години, преди тази истина да бъде приета от църквата като цяло. Не само Урия Смит, редактор на *Преглед и вестител*, вярва до смъртта си през 1903 г., че Христос има начало. През първите десетилетия на този век (XX в. – б.пр.) има мнозина, които се придържат към мнението, че по някакъв начин Христос произхожда от Отец, т.е. той е имал начало и поради това е бил по-нисш Отец.

По време на Библейската конференция през 1919 г., например, старейшина У. У. Прескът прави презентация на тема "Личността на Христос". В последвалата дискусия бил повдигнат въпросът за Триединството. Л. Л. Кавинс изразил загрижеността си и казал:

"Не мога да повярвам, че двете личности на Божеството са равни, Отец и Синът, че единият е Отец, а другият - Синът, и че те могат да бъдат един друг и обратното. В молитва той [Христос] казва, че това е желанието му, учениците да видят славата, която имал в Отца и която Отец му беше дал. Това не е било нещо, което е имал през цялата вечност, но е имало някакво време, в което Отец му дава Божията слава. Той е божествен, но той е божественият Син. Не мога да обясня по-нататък от това, но не мога да повярвам на така наречената Тринитарна доктрина за трите личности, които винаги съществуват."²⁶

После старейшина Прескот поставя въпроса: "Можем ли да вярваме в божествеността на Христос, без да вярваме във вечността на Христос?"²⁷ Някои от присъстващите казват "да". У. Т. Кнокс предположил, че Христос бил вечният Син в същия смисъл, в който Левий бил в чреслата на Авраам. Той казал: "Дошло е време – което не можем да схванем нито по начина, нито във времето, когато с Божието тайнствено действие Синът произхожда от лоното на своя Отец и получава отделно съществуване ..." ²⁸

Тази дискусия показва, че двадесет години след ясното изявление на Елън Уайт за вечната божественост на Христос и абсолютната му равнопоставеност с Отец, мнозина в църквата на адвентистите все още се придържат към идеята, че Христос, макар и божествен, има начало.

1931 ГОДИНА – "ДЕКЛАРАЦИЯ НА ОСНОВНИТЕ ВЯРВАНИЯ"

През 1930 г. църковните ръководители в Африка поискали от Генералната конференция да включи в Годишника изявление за това, в което адвентистите от седмия ден вярват. "Подобно изявление," казали те, "би помогнало на правителствените служители и на другите да разберат по-добре нашата работа."²⁹

Била назначена четиричленна комисия (М. Е. Керн, Е. Р. Палмър, Ч. Х. Уотсън, Ф. М. Уилкокс) да изготви такава декларация. Те изработили изявление от 22 точки, което през 1931 година било отпечатано в "Адвентен Годишник". Основни вярвания 3 и 4 посочват:

²⁴ *Пак там*, 530 [Животът на Исус. стр. 293](На англ.: "In Him was life, original, unborrowed, underived." – б.пр.)

²⁵ *Manuscript* 101, 1897; *Manuscript Release*, 12:395.

²⁶ 1919 Bible Conference Transcripts, 6 юли 1919, 57.

²⁷ *Пак там*, 62.

²⁸ *Пак там*, 64.

²⁹ GC Committee Minutes, 29 декември 1930, p. 195.

"Божеството, или Триединството, се състои от Вечния Отец, лично, духовно Същество, всемогъщо, вездесъщо, всезнаещо, безкрайно в мъдрост и любов; Господ Исус Христос, Синът на Вечния Отец, чрез когото всичко е сътворено и чрез когото ще бъде завършено спасението на изкупените множества; Святият Дух, третата личност на Божеството, великата възродителна сила в делото на изкуплението. Мат. 28:19. Исус Христос е самият Бог, същество със същото естество и същност като Вечния Отец. Запазвайки Своето Божествено естество, Той поел върху себе си естеството на човешкото семейство, живял на земята като човек, изявявайки в живота си като наш пример принципите на праведността, засвидетелствал връзката Си с Бог чрез много мощни чудеса, умрял за нашите грехове на кръста, бил възкресен от мъртвите и се възнесъл при Отец, където живее, за да ходатайства за нас. Йоан 1:1,14; Евреи 2:9-18; 8:1, 2; 4:14-16; 7:25."³⁰

Тези изявления напълно изразяват библейската доктрина за Триединството. Христос е описан като "самият Бог", самосъществуващ и вечен, а Святият Дух е идентифициран като третата личност на Божеството.

ИЗЛОЖЕНИЕТО НА ОСНОВНИТЕ ВЪРВАНИЯ ОТ ДАЛАС, 1980 Г.

Преди Генералната конференция през 1980 г. в Далас, на световните дивизии бе изпратено изложение на 27 основни вървания. На самата конференция беше обсъдена ревизирана версия, включваща множество предложения от световното поле и в крайна сметка гласувана като изразение на основните вървания на Църквата на адвентистите от седмия ден. Основно върване номер две за Божеството заявява:

"Съществува един Бог – Отец, Син и Свети Дух – единство на три съвечни личности. Бог е безсмъртен, всемогъщ, всезнаещ, стоящ над всичко и вездесъщ. Той е безкраен и отвъд човешкото разбиране, но въпреки това познат чрез Неговото себеразкриване. Той е завинаги достоен за поклонение, обожание и служене от страна на цялото творение."³¹

Основно върване номер четири "Синът" включва фразата "Завинаги истински Бог, Той стана и истинският човек."³² И основно върване номер пет, озаглавено "Святият Дух" започва с изречението: "Бог, вечният Дух, действаше с Отца и Сина в сътворението, възплъщението и изкуплението."³³ Така изложението на Основните Вървания от 1980 г. напълно подкрепя доктрината за Триединството.

АДВЕНТИСТИ ОТ СЕДМИЯ ДЕН АНТИТРИНИТАРИСТИ

През последните години в нашата църква се появила редица антитринитарни публикации, например от Фред Аллабек, "Няма нови лидери ... Няма нови Богове!"; от Линнфорд Бийчи, "Те вярваха ли в Триединството?"; от Рейчъл Кори-Куел, "Личностите на Бог"; от Алън Щумп, "Основите на нашата вяра"; и от други. Общото за всички тези публикации е, че "църквата като цяло отхвърля доктрината за Триединството и не много години след смъртта на Елън Г. Уайт, Църквата на адвентистите променя своята позицията по отношение на Триединството."³⁴ Доктрината за Триединството се разглежда като "омегата" на доктриналното отстъпление в рамките на ЦАСД."³⁵ Следователно, за да останем верни на Бога, твърдят те, трябва да се върнем към вярата на нашите пионери и да отхвърлим учението за Триединството.

³⁰ *Seventh-day Adventist Yearbook*, 1931.

³¹ *Seventh-day Adventists Believe ...*, 16. [Адвентистите от седмия ден вярват ..., София, Интерпрес - 67, 1991, стр. 19].

³² *Пак там*, 36 (Адвентистите от седмия ден вярват ..., стр. 36).

³³ *Пак там*, 58 (Адвентистите от седмия ден вярват ..., стр. 57).

³⁴ Lynnford Beachy, *Did They Believe in the Trinity* (1966), 1.

³⁵ Fred Allaback, *No new leaders ... No new Gods!* (Creal Spring, Ill, 1995), 38.

Освен няколко библейски аргумента, повечето аргументи, предложени в подкрепа на тази идея, са исторически; съсредоточени върху нашите пионери и Елън Уайт:

1. Всички наши пионери, включително Елън Уайт, са били антитринитаристи³⁶

Отговор: Вярно е, че в началото нашите пионери изразяват своето разбиране за Божеството посредством антитринитарно отношение. Антитринитаризмът по онова време се основава на три водещи идеи: (1) Имало е време, когато Христос не е съществувал. (2) Христос е получил божественост от Отец и затова е бил по-нисш от него. (3) Святият Дух не е третата личност на Божеството, а само силата или влиянието на Бог и Христос.

Всички тези идеи били първоначално поддържани от нашите пионери. И все пак, исторически факт е, че разбирането на нашите пионери се е променило с течение на времето. Например, (1) През 1846 г. Джеймс Уайт споменава "старото небиблейско тринитарно кредо, а именно, че Исус е вечният Бог."³⁷ Но през 1876 г. той пише, че "Адвентистите от седмия ден поддържат божествеността на Христос толкова близо до тринитаристите, че ние не очакваме никакви трудности тук."³⁸ А една година по-късно той заявява своята вяра в равенството на Сина с Отец и осъжда като погрешно всяко мнение, което "прави Христос по-нисш от Отец."³⁹ (2) Първоначално Урия Смит и други учели, че Христос е бил първото сътворено същество. По-късно той възприел позицията, че Христос е бил роден, а не сътворен (вж. стр. 3 по-горе). (3) През 1896 г. У. У. Прескот пише: "Както Христос се е родил два пъти, веднъж във вечността, единородният от Отца, и още веднъж в плът, обединявайки божественото с човешкото в това второ раждане, така и ние, които сме родени веднъж в плът, трябва да имаме второ рождение, новородени в Духа ..." ⁴⁰

Двадесет и три години по-късно на Библейската конференция през 1919 г., по време на дискусия за Божествеността на Христос, той признава:

"Бях на същото място, където беше брат Даниелс, и бях научен на същите неща (че Христос е бил началото на Божието творческо дело, че да говорим за трета личност на Божеството или на триединството е еретично) от авторитети и без да направя мое собственото размишление или проучване, аз считах, че съм бил прав. Но аз открих нещо различно."⁴¹

Когато поставил въпроса: "Можем ли да вярваме в божествеността на Христос, без да вярваме във вечността на Христос?" Един от участниците отговорил: "Вярвам в това от много години". На това изявление Прескот отговорил:

"Точно това имам предвид – че сме използвали термини в този приспособяващ се смисъл, които не са наистина в хармония с учението на Писанието. Дълго време вярвахме, че Христос е бил сътворено същество, въпреки това, което казва Писанието. Казвам, че преминавайки през опитностите, които съм преживял по този въпрос – това приспособяващо се използване на понятия, които правят Божеството без вечност, не е моето схващане сега за евангелието на Христос. Мисля, че такива понятия не отговарят на цялата идея, изразена в Писанията и ни оставят не с този Спасител, в който вярвам сега, а с някакъв човешки вид – получовешко същество. Както го разбирам, божеството включва вечността. Самият израз го включва. Не можете да прочетете Писанието и да имате идеята за божество без вечност."⁴²

³⁶ Пак там, 100.

³⁷ *The Day-Star*, 21 януари 1846.

³⁸ *Review and Herald*, 12 октомври 1876.

³⁹ Пак там, 29 ноември 1877, 72.

⁴⁰ Пак там, 14 април 1896, 232.

⁴¹ 1919 Bible Conference Transcripts, 6 юли 1919 г., 58.

⁴² Пак там, 62.

Както можем да видим, нашите пионери не са били заключени в едно конкретно тълкуване. Когато идва ново разбиране, те променят мнението си, въпреки че понякога това отнема много време. Освен това трябва да отбележим, че някои от техните възгледи за това какво включва Триединството, са погрешни, напр. те смятали, че Триединството е било три личности в една личност или че Исус и Отец са били едно и също. Друго погрешно схващане била идеята, че Триединството учи за съществуването на три Бога. Мнозина също смятали, че вярата в Триединството би намалила стойността на изкуплението, т.е. ако Христос е бил самосъществуващият Бог, Той не би могъл да умре на Голгота. Ако само човешкото у Него умира, тогава жертвата му е просто едно човешко жертвоприношение. Тези недоразумения са допринесли за отхвърлянето на Триединството.

2. Доктрината за Триединството е внедрена в църквата едва след смъртта на Елън Уайт.⁴³

Отговор: Историческите факти явно противоречат на това твърдение. Както беше посочено по-горе (стр. 6), през 1897 г. и 1898 г. Елън Уайт учи, че в Христос "бе животът, изначален, невзет и неизвлечен от другаде"⁴⁴. Това може да бъде вярно само, ако Той беше Бог в най-висшия смисъл и съществуването Му не произхожда от Отец. По отношение на Светия Дух през 1899 г. тя каза на студентите в "Авъндейл Колидж": "Имаме нужда да осъзнаем, че Светият Дух, който е личност, колкото Бог е личност, ходи по тези земи"⁴⁵.

В контекста на кризата с Келог, през 1905 г. Елън Уайт написва предупреждение до нашите работници, свързано с медицинската работа, в което тя недвусмислено подкрепя доктрината за Триединството.

"*Отец телесно е цялата пълнота на Божеството и е невидим за смъртни очи. Синът е цялата изявена пълнота на Божеството. (...) Утешителят, Когото Христос обеща да изпрати, след възнесението Си на небето, е Духът в цялата пълнота на Божеството, изявяващ силата на божествената благодат на всички, които приемат и повярват в Христос като личен Спасител. Небесната Троица има три живи личности. В името на тези три велики сили – Отец, Син и Свети Дух – биват кръщавани онези, които приемат Христос чрез жива вяра, и тези сили ще сътрудничат с послушните поданици на небето в усилията им да живеят новия живот в Христос.*"⁴⁶

Само някой, който вярва в доктрината на Триединството, би казал, че "Небесната Троица има три живи личности". Антитринитаристите не биха използвали такъв език.

Нещо повече, нейните смели изказвания за Триединството изненадали мнозина. М. Л. Андреасен разказва: "Спомням си колко изненадани бяхме, когато книгата *Желанието на вековете* бе публикувана за първи път, защото съдържаеше някои неща, за които вярвахме, че са невероятни; наред с други неща, доктрината за Триединството, която тогава не беше общоприета от адвентистите."⁴⁷

През 1909 г. Андреасен прекарва три месеца в Елмсхевън, където има възможност да разгледа нейните ръкописи. Той пише:

"Видях написани с нейния собствен почерк изявленията, които бях сигурен, че не е написала – не би могла да напише. Бях особено поразен от познатия сега цитат от *Желанието на вековете*, стр. 530 (англ. – б.пр.): "В Христос бе животът, изначален, невзет и неизвлечен

⁴³ Allaback, 11.

⁴⁴ *Selected Messages*, 1:296.

⁴⁵ *Evangelism*, 616 [*Евангелизъм*, книга 3. София, Нов живот, 2001, стр. 160].

⁴⁶ *Пак там.*, 614-615, (курсивът е добавен) [*Евангелизъм*, книга 3. стр. 158, 159].

⁴⁷ Цитирано в Russell Holt, "The Doctrine of the Trinity in the Seventh-day Adventist Denomination" (Term Paper, Andrews University, 1969), 20.

от другаде". Тогава това изказване беше революционно и ме накара цялостно да преразгледам предишния си възглед – и този на деноминацията – относно Божествеността на Христос.⁴⁸

Това очевидно се е случило много преди смъртта на Елън Уайт. Така че обвинението, че доктрината за Триединството е била внедрена в църквата едва след смъртта на Елън Уайт, не може да бъде подкрепен.

3. Книгата *Евангелизъм* е била подправена, за да подкрепи Триединството.⁴⁹

Отговор: Редакционните промени, които се срещат в *Евангелизъм*, не променят смисъла на изявленията. Два примера трябва да са достатъчни, за да докажат това:

а. "Имаме нужда да осъзнаем, че Светият Дух, който е личност, колкото Бог е личност, ходи по тези земи."⁵⁰ Аллабек дава по-широкия контекст, който е следния:

"Господ ни инструктира, че това е мястото, на което трябва да се разположим, и имаме всички основания да мислим, че сме на правилното място. Ние сме били доведени заедно като училище и имаме нужда да осъзнаем, че Светият Дух, който е личност, колкото Бог е личност, ходи по тези земи, че Господ Бог е наш пазач и помощник. Той чува всяка дума, която изговаряме и знае всяка мисъл на ума."⁵¹

Според Аллабек фактът, че изречението в *Евангелизъм* започва от средата на оригиналното изречение и запетаята след "земи" се заменя с точка, променя смисъла на изявлението. Той казва:

"Оригиналното и планирано значение на цитата НЕ е да докаже, че Светият Дух е "друг Бог" заедно с Отец и Неговия Син. Но по-скоро, че "Господ", който ни "инструктира", "Светият Дух", който "ходи по тези земи", "Господ Бог", който "е наш пазач" и "помощник", и който "чува всяка дума" и "знае всяка мисъл" е една и съща личност – прославеният Исус Христос. Елън Уайт казва същото, което и Библията. Исус "е личност", както Бог Отец "е личност". Исус "ходи по тези земи". Исус "е наш пазач и помощник." Исус "чува всяка дума, която изговаряме и знае всяка мисъл на ума".⁵²

Аллабек идентифицира Светия Дух с Господ Бог и отказва да признае, че има две личности, посочени в този цитат. Всъщност в своята брошура той дава на Светия Дух три отделни и различни идентичности в напразен опит да докаже, че Той няма личностно съществуване. В горния цитат той идентифицира Светия Дух с Христос. На стр. 62 той идентифицира Светия Дух с Отец и на страница 65 с ангелите. Той пише: "Терминът 'Светия Дух' (англ. Holy Spirit. – б.пр.) или 'дух' (англ. Ghost. – б.пр.) в тези 'три' цитата [отнасящи се до изявленията на Елън Уайт за трите небесни сили] включва (не изключва) служещите ангели като 'трета' сила в небесата."⁵³

б. "Отец телесно е цялата пълнота на Божеството и е невидим за смъртни очи. Синът е цялата изявена пълнота на Божеството.

Утешителят, Когото Христос обеща да изпрати, след възнесението Си на небето, е *Духът в цялата пълнота на Божеството*, изявяващ силата на божествената благодат на всички, които приемат и повярват в Христос като личен Спасител. *Небесната Троица има три живи личности*. В името на тези три велики сили – Отец, Син и Свети Дух – биват кръщавани онези, които приемат Христос чрез жива вяра, и тези сили ще сътрудничат с послушните поданици на небето в усилията им да живеят новия живот в Христос."⁵⁴

⁴⁸ Testimony of M. L. Andreasen, Oct. 15, 1953, DF 961.

⁴⁹ Allaback, 69-70.

⁵⁰ *Evangelism*, 616 [*Евангелизъм*, книга 3. стр. 160].

⁵¹ *Manuscript Release*, 7:299.

⁵² Allaback, 69.

⁵³ Пак там, 65.

⁵⁴ *Evangelism*, 614-615, (курсивът е добавен) [*Евангелизъм*, книга 3. стр. 158, 159].

Аллабек казва: "Горният цитат е погрешно тълкуван, за да означава, че: 'Има "Троица" от три живи Бога в "Божие семейство" (погрешно тълкуване на думата "Божеството"), които имат едни и същи качества и божествени сили'. "Той не може да приеме три личности в Божеството, така че парафразира целия пасаж, за да даде "правилното тълкуване". Изречението "Небесната Троица има три живи личности" е парафразирано по следния начин:

"Тук виждаме трите велики сили на небето, които изявяват, представят и олицетворяват Бог Отец:

- 1) Самият Бог Отец,
- 2) Синът Божий като представител на Своя Отец,
- 3) Светия Дух на Бога и на Христос, който работи в и чрез светите ангели, олицетворявайки техния характер на изгубеното човечество."⁵⁵

Тъжно е да видим как едно просто английско изречение е преработено, за да означава нещо съвсем различно от това, което всъщност казва.

4. Доктрината за Триединството е езическа.⁵⁶

Отговор: Доктрината за Триединството се основава на Писанието, а не на езическите религии или на човешката философия (вж. "Триединството в Писанието"). Подобни троични съзвездия в други религии като Брахма, Сива и Вишну в индуизма; Озирис, Изиди и Хорус в египетската религия; или Нимрод, Ишар и Тамуз във Вавилон се основават на семейната представа – баща, майка и син – което не е така в християнската религия. Ако има някакво съответствие, това би било доказателство за сатанински фалшификат, като този, който се открива в книгата Откровение (змеят, звярът и лъжепророкът).

5. Доктрината за Триединството е католическа [папска] по произход.⁵⁷

Отговор: Историческите документи ни представят различна картина. Въпреки че концепцията за Триединството е библейска, доктрината е формулирана на Вселенския събор в Никея през 325 г. сл. Хр. Съборът, свикан от император Константин, се събрал в Никея (Мала Азия), за да се уреди арианския въпрос. От 318 епископи само осем са дошли от Запада, останалите са от източните църкви, където епископът на Рим е имал много малко влияние. Самият епископ на Рим дори не присъствал, изпратил двама свещеници да го представляват. Това очевидно противоречи на твърдението, че Триединството е с римокатолически произход.

РЕЗЮМЕ

Ранните адвентни пионери били антитринитаристи. В края на 1890-те години Елън Уайт публикува статии и книги, в които прави силни изявления в подкрепа на концепцията за Триединството, въпреки че никога не използва думата "Триединство". Тъй като мнозина в църквата остават против това, повече от три десетилетия ще отминат преди Църквата като цяло да приеме учението. През 1931 г. Адвентният Годишник съдържа изявление от двадесет и две основни вярвания, едно от които е Триединството.

Изявлението за основните вярвания от Далас от 1980 г. отново потвърждава, че "има един Бог: Отец, Син и Свети Дух, единство на три съвечни личности."⁵⁸

Съвременните адвентни антитринитаристи се стремят да възстановят наследството на нашите пионери по отношение на Триединството. Те вярват, че едва след смъртта на Елън

⁵⁵ Allaback, 71.

⁵⁶ Пак там, 46.

⁵⁷ Пак там, 47.

⁵⁸ *Seventh-day Adventists Believe ...* (Hagerstown, 1988), 16 [*Адвентистите от седмия ден вярват...*, стр. 19].

Уайт доктрината за Триединството навлиза в църквата и че нейните книги са били подправени и променени. Както видяхме, доказателствата не подкрепят тези обвинения.

Докато Триединството е божествена тайна и никой смъртен човек никога няма да може да я разбере напълно, доказателствата от Писанието ясно показват равенството и вечното съвместно съществуване на трите личности в Божеството. Макар че човешкият разум не може да го разбере, чрез вяра можем да го повярваме.
